

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 31/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen järvien rehevöitymisen estämiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Holopainen/ vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 31/2023 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä järvien rehevöitymisen estämiseksi ja metsäojitusten vesistövaikutusten vähentämiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi on useimpiin muihin maihin verrattuna vesien laadun ja vesivarojen suhteen hyvässä asemassa. Vesistöjä on paljon ja niitä voidaan käyttää monipuolisesti. Puhtaan veden eteen on Suomessa tehty paljon työtä, vaikka vesien hyvää tilaa ei ole kaikkialla vielä saavutettukaan. Vesienhoitosuunnitelmat ovat luoneet uudenlaiset mahdollisuudet toteuttaa eri tahojen kanssa yhteistyönä toimia vesien hyvän tilan saavuttamiseksi ja ylläpitämiseksi. Vesienhoitosuunnitelmien perusteella tiedetään kattavasti, mitä eri toimialojen pitää tehdä hyvän tilan saavuttamiseksi ja mitä nämä toimet maksavat. Tiedetään myös se, että jos suunnitellut toimet toteutetaan, voidaan vesien hyvää tilaa koskevat tavoitteet todennäköisesti saavuttaa, vaikkakin pitkän ajanjakson kuluessa.

Vesienhoidon tavoitteena on saavuttaa pintavesien hyvä ekologinen ja kemiallinen sekä pohjavesien kemiallinen ja määrällinen tila. Vesienhoito kattaa myös rannikkovedet. Valtioneuvosto hyväksyi tarkistettut vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelman vuosille 2022–2027 joulukuussa 2021. Suunnitelmat on raportoitu Euroopan komissiolle vuoden 2022 maaliskuussa. Mikäli näiden suunnitelmien toimenpiteet toteutetaan, voidaan rehevöitymiskehitys pysäyttää. Vesiensuojelutyötä tarvitaan edelleenkin paljon. Hyvän tilan saavuttamiseen kuluu varsinkin rannikkoalueella vielä aikaa, koska luonnon palautuminen kuormituksen vähenemisen jälkeen vie oman aikansa. Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan sekä valuma-alueella tehtäviä toimenpiteitä rehevöittävän ravinnekuormituksen vähentämiseksi, että kunnostustoimia vesistöissä.

Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö ohjaavat ja seuraavat toimialoillaan vesienhoitoa. ELY-keskukset laativat vesienhoitoaluekohtaiset vesienhoitosuunnitelmat kuuden vuoden välein. Valmistelun tueksi on laadittu kansalliset ohjeet. Vesienhoito perustuu

yhteistyöhön eri sidosryhmien kanssa, jota varten on perustettu yhteistyöryhmät.

Hallitus edistää vesienhoidon ja merenhoidon toimienpideohjelmien toteuttamista vesiensuojelun tehostamisohjelman ja mm. maaseudun kehittämisohjelmien sekä metsätalouden uuden kannustejärjestelmän (METKA) kautta. Merenhoidon toimenpiteitä on rahoitettu myös EU:n meri- ja kalatalousrahastosta sekä muista EU-rahastoista kuten Life. Metsätaloudelle erityisen herkkien pienvesien tilaa taas parannetaan Helmi-elinympäristöohjelman toimenpiteillä.

Vesiensuojelun tehostamisohjelmasta on mm. rahoitettu yli 700 vesistökuunnostus- ja vesienhallintahanketta, kehitetty metsätalouden vesiensuojelumenetelmiä ja tuettu peltojen kipsikäsittelyä rannikkoalueiden pellolla, sekä tutkittu muiden maanparannusaineiden käyttöä maatalouden vesiensuojelussa. Vesiensuojeluun mukaan lukien Saaristomeriohjelman on hallitusohjelmassa esitetty yhteensä 30 miljoonaa euroa vuosille 2024-2028. Määrärahojen käyttöä suunnitellaan tarkemmin syksyn 2023 aikana.

Metsätalouden vesiensuojelu

Kansallisessa metsästrategia 2035:ssä on asetettu tavoitteeksi hallita metsätalouden aiheuttamia ympäristöriskejä. Tavoitteita pyritään toteuttamaan kärkihankkeiden avulla. Vesiensuojelun osalta kehitetään ja otetaan laajemmin käyttöön keinoja ravinteiden ja hiilen kiinniottoon, tunnistetaan kuormituksen riskipaikat valuma-alueella ja kehitetään ja vahvistetaan toimijoiden osaamista. Lisäksi edistetään suometsänhoidon kokonaisvaltaista suunnittelua ja toteutusta, kehitetään suometsien käsittelytapoja, viedään metsätalouden kannustejärjestelmän (METKA) mukainen suometsien suunnittelun toimintamalli ja valuma-alueetarkastelut käytäntöön ja kehitetään suometsänhoidon päätöstukityökaluja. Toimenpiteitä konkretisoidaan tulevan syksyn aikana asiantuntijaverkoston avulla.

Vuonna 2024 todennäköisesti voimaan tulevassa metsätalouden kannustejärjestelmässä (METKA) tukea vesiensuojeluun voidaan myöntää luonnonhoitohankkeissa, sekä uutena myös maanomistajien hakemuksen perusteella. Tukihaun laajennoksen arvioidaan lisäävän maanomistajien kiinnostusta vesiensuojelutoimien toteutukseen.

METKA-tukijärjestelmään sisältyy uutena työajina myös tuki suometsänhoitosuunnitelman laadintaan. Tukea ojien kaivutyöhön ei enää myönnetä. Suunnitelman tavoitteena tunnistaa ne metsänkäsittelymenetelmät, joiden avulla ilmasto-, vesiensuojelu-, ja monimuotoisuustavoitteiden toteutumista voidaan edistää osana suometsien käyttöä. Suunnitelman sisältöön liittyy olennaisena osana veden pinnan säätelyn suunnittelu siten, että turpeen hajoamista ja siitä vapautuvien ravinteiden huuhtoutumista voidaan välttää. Ojien kunnan arvioinnissa tulee huomioida puuston haihduttava vaikutus, niin että vältetään kuivatukseen liiallinen tehostaminen. Suometsänhoitosuunnitelmassa pakollista on jatkuvan kasvatukseen siirtymisen edellytysten selvittäminen, luontokohteiden kartoittaminen sekä tarvittavien vesiensuojelutoimien suunnittelu.

Lisäksi maa- metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ovat laatimassa valuma-aluelähtöisen vesien- ja luonnonvarahallinnan tiekarttaa, jossa vesienhallintaa pyritään tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti valuma-alueella sektorirajat ylittäen.

Tutkimus, kehittyvä paikkatieto ja tiedon käytettävyys luovat vahvan tietopohjan päätöksenteolle ja ennakkoinnille. Metsänhoitosuosituksia kehitetään tutkimustiedon perusteella jatkuvassa prosessissa laajassa sidosryhmäyhteistyössä. Sitä mukaan kuin uutta tutkimustietoa saadaan, se päivitetään osaksi metsänhoitosuosituksia. Tapio Oy on juuri päivittänyt metsänhoitosuositusten vesiensuojeluosan. Päivityksen tavoitteena on tukea ojitustarpeen nykyistä tarkempaa arviointia sekä rajoittaa niiden ojien kokoa, joiden perkaaminen katsottaisiin tarpeelliseksi.

Helsingissä 18.8.2023

Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen

VN/22834/2023-YM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: